

**СХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ РАУФА АБЛЯЗОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою Радою
Східноєвропейського університету імені
Рауфа Аблязова
Протокол № 6
від «12» травня 2022 р.

Ректор *І.Б. Чудаєва* І.Б. Чудаєва

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 “Економіка” <i>шифр, назва спеціальності</i>
Освітньо-професійна програма	Цифрова економіка
кваліфікація	Фаховий молодший бакалавр з економіки за спеціалізацією Цифрова економіка

ЗМІСТ

2.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ (МІКРОЕКОНОМІКА, МАКРОЕКОНОМІКА)» 4

2.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ (МІКРОЕКОНОМІКА, МАКРОЕКОНОМІКА)» 8

2.3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАТИКА ТА КОМП'ЮТЕРНА ТЕХНІКА» 10

2.4 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАТИКА ТА КОМП'ЮТЕРНА ТЕХНІКА» 11

2.5. ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЩО ВСТУПАЮТЬ ЗА НЕСПОРІДНЕНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ 13

2.5.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА» 13

2.5.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА» 16

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ 19

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ 20

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вступного випробування – з'ясування рівня теоретичних знань та практичних умінь і навичок, необхідних для опанування початкового рівня вищої освіти за спеціальністю 051 «Економіка», освітньо-професійна програма «Цифрова економіка»

Вимоги до здібностей і підготовленості абітурієнтів. Для успішного засвоєння освітньо-професійної програми молодшого спеціаліста абітурієнти повинні мати базову шкільну освіту та здібності до оволодіння знаннями, вміннями і навичками з природничо-наукових, загальноекономічних та фахових дисциплін. Обов'язковою умовою є вільне володіння державною мовою.

Характеристика змісту вступного випробування. Вступне випробування передбачає здійснення перевірки знань абітурієнтів за такими етапами:

- 1) Складання комплексного іспиту зі спеціальності (фахового вступного випробування).
- 2) Складання додаткового вступного іспиту (для вступників на основі диплому за іншими неспорідненими спеціальностями)

2.3 МІСТ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

У програму фахового вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників включено наступні навчальні дисципліни:

- Економічна теорія (мікроекономіка, макроекономіка);
- Інформатика та комп'ютерна техніка.

Форма проведення вступного випробування. Вступні випробування проводяться у письмовій формі в навчальній аудиторії в присутності членів екзаменаційної комісії. Кожен екзаменаційний білет містить 50 тестових питань з декількох дисциплін, що дозволяє здійснити комплексну оцінку фахових компетентностей вступника. Тривалість письмового іспиту становить не більше 3-х академічних годин (120 хв.). Результати вступного випробування оцінюються відповідно до критеріїв, наведених у даній програмі.

Підсумкова оцінка за вступне випробування враховується для рейтингування вступників і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

2.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ (МІКРОЕКОНОМІКА, МАКРОЕКОНОМІКА)»

Тема 1. Макроекономіка як наука

Вступ до макроекономіки. Місце макроекономіки в системі економічних наук. Головне завдання макроекономіки – зростання ефективності економіки.

Об'єкт та предмет макроекономіки. Суб'єкти національної економіки. Механізм функціонування національної економіки – як предмет макроекономіки. Позитивна та нормативна функції макроекономіки. Макроекономічна політика та її ключові цілі.

Методи макроекономічного аналізу. Припущення, екзогенні та ендогенні змінні макроекономічних моделей. Запаси і потоки як два види кількісних змінних.

Тема 2. Макроекономічні показники в системі національних рахунків

Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Методологічні принципи побудови СНР. Основні категорії національних рахунків: додана вартість, інституційні одиниці, сектори, операції, рахунки.

Основні макроекономічні показники. Валовий внутрішній продукт (ВВП), валовий національний продукт (ВНП). Валовий суспільний продукт (ВСП) та його недоліки.

Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий. Чистий внутрішній продукт (ЧВП), національний дохід, особистий дохід, післяподатковий дохід.

Дефлятор ВВП (індекс Пааше). Номінальний та реальний ВВП. Темпи росту та темпи приросту реального ВВП. Методи інфлювання та дефлювання ВВП. Чистий економічний добробут (ЧЕД), як показник реального добробуту суспільства.

Тема 3. Предмет і метод мікроекономіки

Предмет та об'єкти дослідження мікроекономіки. Становлення і етапи розвитку мікроекономіки як науки. Мікроекономіка як складова частина теоретичної економіки. Багатоаспектність теоретичного аналізу економічних систем. Проблема обмеженості ресурсів і необхідності вибору. Альтернативність цілей використання обмежених ресурсів і раціональність поведінки суб'єктів ринкових відносин. Макро - та мікроекономіка як найважливіші складові сучасної теоретичної економіки, як методологічна, термінологічна, інструментальна база конкретних економічних дисциплін.

Школи мікроекономічного аналізу. Методологія мікроекономічного аналізу. Мікроекономічні моделі

Тема 4. Теорія граничної корисності і поведінка споживача

Поняття потреби, види потреб. Економічні блага, їх класифікація.

Поняття «корисність», її особливості; спосіб досягнення. Сукупна та гранична корисність. Функція корисності як залежність між кількістю одиниць споживаного блага та рівнем корисності, що досягається споживачем. Кардиналістська функція корисності і поведінка споживача. Другий закон Госсена.

Тема 5. Ординалістська теорія поведінки споживача

Аксиоми ординалістського підходу. Криві байдужості. Бюджетні обмеження і можливості споживача. Рівновага споживача з ординалістських позицій. Вибір споживача з ординалістських позицій. Система переваг споживача та її основні елементи: здатність до ранжування альтернатив; транзитивність переваг; ненасиченість благами; взаємозамінність благ. Множинність благ і повна інформованість споживача як зовнішні умови для здійснення вибору.

Криві байдужості як спеціальний інструментарій мікроекономічного аналізу. Спадний характер і неможливість перетинання кривих байдужості за інших однакових умов. Карта байдужості.

Гранична норма заміни (заміщення) благ: сутність і методика обчислення. Наслідок динаміки норми у поясненні форми кривих байдужості. Крайні випадки взаємозаміщення та взаємодоповнення благ.

Тема 6. Аналіз поведінки споживача

Реакція споживача на зміну його доходу. Зміна оптимального стану споживача в результаті зміни його доходу. Графічний аналіз і побудова лінії «дохід-споживання». Нахил лінії як свідчення ставлення споживача до благ. Поняття «благо з нормальною споживчою цінністю» і «благо з низькою споживчою цінністю». Крива Енгеля; закон Енгеля-Швабе. Розподіл споживчих затрат за напрямками їх використання.

Реакція споживача на зміну цін товарів. Зміна вибору споживача в результаті зміни ціни одного з товарів та обох товарів. Побудова лінії «ціна-споживання». Траєкторія розвитку споживання як результат зниження цін. Побудова лінії індивідуального попиту споживача.

Ефект заміщення та ефект доходу. Визначення умов, що аналізуються: моделі зменшення ціни одного з товарів за незмінності цін на інші товари та доходу споживача. Неоднозначність впливу на вибір споживача. Розкладання сукупної зміни обсягу попиту на дві складові: ефект доходу та ефект заміщення. Одно- та різноспрямований вплив ефектів. Парадокс Гіффена

Тема 7. Попит, пропозиція та їх взаємодія.

Індивідуальний і ринковий попит. Закон попиту. Крива попиту та фактори, що впливають на її зміщення.

Індивідуальна і ринкова пропозиція. Закон пропозиції. Крива пропозиції та фактори, що впливають на її зміщення.

Взаємодія попиту і пропозиції: ринкова рівновага. Цінова і нецінова еластичність попиту. Еластичність пропозиції та фактори, що її визначають.

Тема 8. Ринок праці

Зайнятість і безробіття. Показники рівня використання робочої сили: рівень зайнятості, рівень безробіття, коефіцієнт участі в робочій силі. Види безробіття: фрикційне, структурне, циклічне. Повна Природне безробіття і проблеми його вимірювання.

Механізм ринку праці. Чинники природного безробіття; допомога з безробіття, діяльність державних служб зайнятості, демографічні зміни в складі робочої сили. Чинники циклічного безробіття. Шоки товарного ринку. Графічне зображення моделі ринку праці в умовах негнучкої заробітної плати.

Втрати від безробіття. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП (розрив ВВП). Закон Оукена. Визначення впливу безробіття на динаміку ВВП.

Тема 9. Товарний ринок

Сукупний попит. Сутність сукупного попиту та його відмінність від ринкового попиту. Крива сукупного попиту. Цінові та нецінові чинники сукупного попиту.

Сукупна пропозиція. Довгострокова сукупна пропозиція та її теоретичний інструментарій. Виробнича функція і функція довгострокової сукупної пропозиції. Короткострокова сукупна пропозиція і ціна.

Основна модель короткострокової сукупної пропозиції. Функція короткострокової сукупної пропозиції. Нецінові чинники короткострокової сукупної пропозиції: ресурсні ціни, продуктивність ресурсів, субсидії підприємствам і податки на підприємства.

Модель AD-AS як базова модель економічної рівноваги. Короткострокова і довгострокова рівновага. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується сукупним попитом. Механізм відновлення економічної рівноваги, що порушується сукупною пропозицією.

Тема 10. Грошовий ринок

Пропозиція грошей. Сутність пропозиції грошей та грошові агрегати. Грошовий мультиплікатор, коефіцієнт готівки, резервна норма. Мультиплікація грошової бази банківською системою. Депозитний мультиплікатор.

Попит на гроші. Процентна ставка і альтернативна вартість зберігання грошей. Кейнсіанське рівняння попиту на гроші. Швидкість обігу грошей. Функція попиту на гроші М. Фрідмена. Кейнсіанська функція попиту на гроші.

Механізм грошового ринку. Рівняння рівноваги на грошовому ринку. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням доходу. Механізм відновлення рівноваги на грошовому ринку, порушеної збільшенням грошової бази. Механізм відновлення рівноваги на грошовому

ринку, порушеної одночасним зростанням доходу і збільшенням грошової бази.

Процентна ставка: сутність та види. Реальна процентна ставка та фактори, що впливають на її рівень. Номінальна процентна ставка на основі рівняння Фішера.

Тема 11. Інфляційний механізм

Сутність та види інфляції. Темп інфляції та методи його обчислення. Види інфляції залежно від її темпів: помірна, галопуюча, гіперінфляція. Інфляція попиту та інфляція витрат. Очікувана й неочікувана інфляція. Очікувана інфляція за теорією адаптивних очікувань. Очікувана інфляція за теорією раціональних очікувань.

Причини та наслідки інфляції. Чинники інфляції попиту. Чинники інфляції витрат. Інфляційні очікування. Основні наслідки високої інфляції.

Інфляція і безробіття. Рівняння кривої Філіпса та сутність її складових. Інфляція повної зайнятості та переміщення кривої Філіпса.

Тема 12. Сукупні витрати і ВВП

Сукупні витрати і рівноважний ВВП. Визначення рівноважного ВВП на основі методу «витрати–випуск». Фактичні та заплановані витрати. Модель «кейнсіанський хрест». Визначення рівноважного ВВП за методом «вилучення–ін'єкції». Заплановані та незаплановані інвестиції. Модель «заощадження–інвестиції».

Мультиплікатор витрат. Індуційовані та автономні витрати. Механізм Ефект мультиплікатора та його графічна інтерпретація.

Сукупні витрати і потенційний ВВП. Рецесійний розрив як наслідок дефіциту автономних витрат в умовах неповної зайнятості. Інфляційний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах повної зайнятості. Інфляційно-експансивний розрив як наслідок надлишку автономних витрат в умовах надмірної зайнятості.

Тема 13. Економічна динаміка

Основні засади теорії економічного зростання. Економічне зростання та економічний розвиток. Екстенсивне та інтенсивне зростання економіки. Виробнича функція Коба–Дугласа. Сутність ендегенного зростання.

Модель Солоу. Основні передумови моделі Солоу. Вплив нагромадження капіталу на капіталоозброєність. Вплив приросту населення на капіталоозброєність. Вплив технічного прогресу на капіталоозброєність. Золоте правило нагромадження капіталу.

Джерела економічного зростання. Виробнича функція на основі постійної віддачі від масштабу. Внесок технічного прогресу в приріст продукту, залишок Солоу. Визначення економічного зростання з урахуванням усіх факторів.

Економічні цикли. Сутність та структура економічного циклу. Характеристика фаз економічного циклу. Модель мультиплікатора–акселератора.

2.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ (МІКРОЕКОНОМІКА, МАКРОЕКОНОМІКА)»

1. Головним завданням макроекономіки є забезпечення суспільства знаннями, необхідними для:
2. Об'єктом макроекономіки є:
3. Предметом макроекономіки є:
4. Суб'єктами змішаної економіки є:
5. Економічні системи різняться:
6. Позитивна функція макроекономіки спрямована на вивчення:
7. Нормативна функція макроекономіки спрямована на обґрунтування:
8. Із перелічених величин до складу ВВП за методом доходів входить:
9. ВВП можна визначити за такою формулою
10. Чисті неприбуткові податки використовуються для обчислення:
11. Із перелічених величин елементом особистого доходу є:
12. Валовий національний дохід – це:
13. До методологічних принципів СНР відноситься таке положення:
14. Валовий національний дохід наявний – це:
15. Із наведених визначень правильним є таке:
16. В СНР зовнішньоекономічні зв'язки відображає такий рахунок:
17. Сектором СНР є:
18. Якщо людина втратила роботу у зв'язку із скороченням сукупного попиту, то виникає безробіття:
19. Повна зайнятість забезпечується в умовах:
20. Природне безробіття включає такі види безробіття:
21. Фактичний ВВП = потенційному ВВП за наявності лише:
22. Якщо людина звільнилася з роботи за власним бажанням, то виникає безробіття:
23. Темп інфляції в аналізованому році визначається таким чином:
24. Якщо людина втратила роботу у зв'язку зі зменшенням попиту на її професію, то виникає безробіття:
25. Інфляція витрат виникає в умовах, коли:
26. Якщо виникає загальне падіння попиту в економіці, то:
27. Відставання фактичного ВВП від потенційного ВВП викликається безробіттям:
28. Інфляція викликає в економіці такі наслідки:
29. У процесі економічного кругообігу підприємства виконують таку функцію:
30. У процесі економічного кругообігу домогосподарства виконують таку функцію:
31. Рух економіки вправо уздовж горизонтальної ділянки кривої сукупної пропозиції супроводжується:

32. До нецінових чинників сукупного попиту належать:
33. Ціни впливають на сукупний попит:
34. В умовах повної зайнятості зростання сукупного попиту супроводжується:
35. До цінових чинників сукупної пропозиції належать:
36. До нецінових чинників сукупного попиту належать:
37. Згідно з класичною моделлю сукупної пропозиції падіння сукупного попиту спричинює:
38. Згідно з кейнсіанською моделлю сукупної пропозиції падіння сукупного попиту викликає:
39. Якщо рівновага порушилася падінням сукупного попиту, то її відновлення в короткостроковому періоді здійснюється на умовах:
40. Якщо після падіння сукупного попиту ціни і зарплата знизилися пропорційно, то рівновага відновиться на умовах:
41. Середня схильність до споживання – це:
42. Чистий прибуток, отриманий від інвестування, – це:
43. Простий мультиплікатор витрат перебуває в:
44. Крива сукупного попиту на інвестиції зміщується вправо внаслідок:
45. Гранична схильність до заощадження більше нуля, якщо:
46. Крива споживання зміщується вправо внаслідок:
47. Якщо номінальна відсоткова ставка стабільна, а ціни зростають, то сукупний попит на інвестиції:
48. На інвестиційний попит не впливає:
49. В умовах повної зайнятості та економічної рівноваги, коли $E = 120$ грн., $Y_p = 110$ грн., має місце:
50. Якщо в економіці спостерігається нерівновага, то заощадження порівнюють:
51. Рівноважний ВВП визначається методом:
52. Рівновага в економіці досягається, якщо:
53. Що вивчає мікроекономіка:
54. Що досліджує мікроекономіка:
55. Коли мікроекономіка виникла як наука:
56. Що визначає ринковий механізм:
57. Яка з наступних проблем не є мікроекономічною?
58. Яка з наступних проблем є мікроекономічною?
59. Що не вивчає мікроекономіка:
60. Які мікроекономічні суб'єкти є головними:
61. Які ресурси вважаються економічними?:
62. Чим зумовлена основна економічна суперечність, що вивчається мікроекономікою:
63. Чим зумовлена проблема вибору, з якою стикаються економічні суб'єкти:
64. Якими є ресурси, якщо потреби необмежені ?
65. Яка риса є характерною для економічних ресурсів?:
66. Яка з властивостей не характерна для економічних ресурсів?
67. Яка проблема виникає внаслідок обмеженості економічних ресурсів і необмеженості потреб:

67. Що означає економічне поняття "обмеженість ресурсів":
68. Що означає проблема обмеженості ресурсів:
69. Як можна вирішити проблему обмеженості ресурсів:
70. Як можна виробити більшу кількість будь-якого продукту, коли всі ресурси вже задіяні?:
71. На поведінку покупців найістотніше впливають такі чинники:
72. Ринкова структура, за якою багато фірм конкурують, продаючи на ринку диференційований товар, – це:
73. Що ілюструє крива виробничих можливостей:
74. Чим вимірюється альтернативна вартість:
75. Що не відноситься до розкриття сутності альтернативних витрат:
76. Яка модель не є мікроекономічною?:
77. Яким чином можна показати рівень доходу споживача на графіку?:
78. Як виражається графічно збільшення доходу споживача?:
79. Що змінюється, якщо рухатися вздовж кривої виробничих можливостей?:
80. Що намагається максимізувати споживач?:

2.3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАТИКА ТА КОМП'ЮТЕРНА ТЕХНІКА»

Тема 1. Структура інформаційної системи

Інформація, її види та властивості. Подання і кодування інформації в комп'ютерах. Структура даних. Алгоритм і його властивості. Поняття про інформаційне моделювання. Принципи розробки алгоритмів і програм для розв'язування прикладних задач. Функціональні, технічні, організаційні, документальні, алгоритмічні, програмні та інформаційні структури опису інформаційних систем.

Тема 2. Основні поняття і роль інформаційних систем і технологій в управлінні

Історія й основні напрями розвитку ІС. Основні характеристики поколінь інформаційних систем. Поняття інформаційних систем. Компоненти інформаційних систем. Предметна область інформаційних систем. Користувачі інформаційних систем та трьохрівневе представлення даних.

Тема 3 Економічна інформація на підприємствах і засоби її формалізованого опису

Поняття економічної інформації. Кібернетичний підхід до визначення економічної інформації. Інформація як предмет і продукт праці. Особливості економічної інформації. Види кодування економічної інформації. Способи опису структури коду. Графічний спосіб зображення зв'язків між блоками коду. Види класифікаторів, засоби для їх впровадження та ведення на підприємстві. Економічні знання. Бази знань. Інтегровані системи.

Тема 4. Об'єктно-орієнтоване проектування інформаційних систем

Сутність об'єктно-орієнтованого підходу до створення інформаційних систем— об'єктно-орієнтований аналіз, об'єктно-орієнтоване проектування, об'єктно-орієнтоване програмування. Етапи розробки об'єктно-орієнтованих моделей. Основні елементи універсальної мови моделювання UML.

Тема 5. Введення в об'єктно-орієнтоване програмування

Концепція об'єктно-орієнтованого програмування (ООП), її відмінність від концепції структурного програмування. Компоненти об'єктно-орієнтованої парадигми: клас, об'єкт, властивість, метод, подія. Основні властивості ООП: інкапсуляція, наслідування, поліморфізм.

Тема 4. Інформаційні системи і технології на підприємстві

Загальна характеристика та класифікація інформаційних систем підприємств. Функціональні підсистеми інформаційних систем ІС підприємств. Підсистема технічної підготовки виробництва. Підсистема технічним забезпеченням виробництва. Підсистема управління збутом продукції. Підсистема бухгалтерського біліку і аналізу виробництва. Інформаційне забезпечення підсистем управління виробництвом. Технічні засоби підсистем управління виробництвом. Підготовка підприємства до впровадження підсистем управління виробництвом.

Тема 5. Економічна ефективність впровадження інформаційних систем

Загальні принципи оцінки економічної ефективності інформаційних технологій управління. Вибір та обґрунтування критеріїв ефективності. Показники економічного ефекту інформаційних систем. Прийняття управлінських рішень.

2.4 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ІНФОРМАТИКА ТА КОМП'ЮТЕРНА ТЕХНІКА»

1. Бази даних і інформаційні системи, основні поняття.
2. Трирівнева архітектура БД (ANSI), фізична та логічна незалежність.
3. Етапи та фази життєвого циклу бази даних.
4. Системи управління базами даних. Класифікація та функції.
5. Класифікація СУБД (за різними ознаками).
6. Високорівневі функції СУБД.
7. Низькорівневі функції СУБД.
8. Поняття та види моделей даних.
9. Основні поняття реляційної моделі даних. Навести приклади.
10. Поняття інфологічного проектування баз даних. Етапи проектування.
11. Призначення та основні поняття методу ER-діаграм. Навести приклади.
12. Даталогічне проектування реляційних баз даних.

13. Проблеми проектування реляційних БД, шляхи їх усунення. Поняття та види залежностей між атрибутами відношення.
14. Метод нормальних форм.
15. Мовні засоби для роботи з даними в реляційних БД. Мови SQL, QBE.
16. Реляційна алгебра та реляційне числення. Призначення, застосування.
17. Групи операторів мови запитів SQL.
18. Основні конструкції для пошуку та вибірки даних в мові запитів SQL.
19. Бази даних в архітектурі клієнт-сервер.
20. Засоби доступу до БД на сервері.
21. Моделі архітектури клієнт-сервер. Дволанкова модель розподілу функцій.
22. Моделі архітектури клієнт-сервер. Триланкова модель розподілу функцій.
23. Розподілені бази даних. Поняття розподілених БД, розподіленої
24. обробки, багатопроцесорної обробки.
25. Принципи побудови розподілених БД, особливості проектування.
26. Аналітична та транзакцій на обробка даних. Поняття OLAP та OLTP систем.
27. Передумови створення, поняття, основні характеристики сховищ даних.
28. Архітектура сховищ даних. Підходи до проектування сховищ даних.
29. Компоненти сховищ даних, їх призначення та характеристика.
30. Моделі даних у сховищах даних.
31. Приклади використання обчислювальної техніки в галузі економіки та менеджменту.
32. Дати поняття інформатики та інформації.
33. Перелічити складові інформатики та описати їх характеристики.
34. Описати способи подання та кодування інформації у комп'ютерах.
35. Дати поняття систем числення та роботи в різних системах числення: десятковій; двійковій; вісімковій; шістнадцятковій.
36. Описати способи переведення чисел з однієї системи числення в іншу, навести приклади.
37. Що являє собою наука інформатика і що вивчає економічна інформатика.
38. Дати визначення поняття структури інформації.
39. Ієрархічна, фасетна системи класифікації.
40. Дескрипторна система класифікації. Вимоги, що ставляться до кожної системи класифікації.
41. Кодування інформації.
42. Порядкова, позиційна, шахова, комбінована системи кодування, серійна системи кодування.
43. Функціональні, технічні, організаційні, документальні, алгоритмічні, Програмні та інформаційні структури.
44. Класифікація комп'ютерних мереж. Основні терміни.
45. Застосування комп'ютерних мереж.
46. Призначення бази даних. Документальні та фактографічні бази даних.

47. Етапи проєтування баз даних.
48. Основні поняття та визначення – предметна область, об’єкт (сутність), атрибут (властивість) об’єкта.
49. Послідовність створення інформаційної моделі.
50. Проектування концептуальної моделі предметної області.
51. Типи взаємозв’язків між об’єктами в інформаційній моделі.
52. Поняття первинного та альтернативного ключів. Зовнішній ключ.
53. Структура комп’ютерних інформаційних систем.
54. Склад програмного забезпечення АІС.
55. Склад технічного забезпечення АІС.
56. Склад методичного та технологічного забезпечення АІС.
57. Склад інформаційного забезпечення АІС.
58. Функціональні підсистеми ІС.
59. Використання інтелектуальних інформаційних та експертних систем у сфері менеджменту; їх призначення та огляд.
60. Організація машинної інформаційної бази. Склад та характеристика машинного інформаційного забезпечення.

2.5. ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЩО ВСТУПАЮТЬ ЗА НЕСПОРІДНЕНИМИ СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ

Метою проведення додаткового вступного випробування є забезпечення конкурсних засад при зарахуванні в СУРА на навчання для здобуття освітнього рівня фаховий молодший бакалавр за освітньо-професійної програмою «Цифрова економіка» студентів неспоріднених спеціальностей, шляхом виявлення рівня підготовленості абітурієнтів за загальноекономічними дисциплінами.

У програму додаткового вступного випробування з метою діагностування знань і умінь вступників із загальноекономічних дисциплін включені теоретичні питання та ситуаційні завдання з дисципліни «Економіка підприємства».

2.5.1 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1. Підприємство в сучасній системі господарювання

Поняття, цілі й напрямки діяльності підприємства. Правові основи функціонування підприємства. Господарський кодекс України. Статут підприємства. Колективний договір.

Класифікація і структура підприємств. Види підприємств. Виробнича структура і технологічна структура підприємств.

Ринкове середовище господарювання підприємств. Поняття, функції і структура ринку. Принципи поведінки суб’єктів господарювання на ринку.

Сутність і функції процесу управління. Необхідність управління. Функції управління. Методи управління діяльністю підприємств.

Організаційні структури управління підприємствами. Загальна характеристика організаційної структури управління. Типи організаційних структур управління.

Тема 2. Персонал підприємства та продуктивність праці.

Поняття, класифікація та структура персоналу. Персонал підприємства. Промислово-виробничий та непромисловий персонал. Категорії персоналу у відповідності з характером виконуваних функцій. Розподіл персоналу за професіями та спеціальностями. Класифікація працівників за кваліфікаційним рівнем.

Явочна, облікова та середньооблікова чисельність.

Кадрова політика і система управління персоналом. Сучасна кадрова політика підприємства. Система управління персоналом на підприємстві. Функціональні підсистеми управління персоналом.

Продуктивність праці. Сутність і вимірювання. Методи вимірювання продуктивності праці. Показники рівня продуктивності праці. Управління продуктивністю праці. Класифікація чинників для розрахунків зростання продуктивності праці.

Тема 3. Капітал, виробничі фонди і нематеріальні ресурси

Загальна характеристика капіталу і виробничих фондів. Сутність і види капіталу. Основний і оборотний капітал. Виробничі фонди підприємства. Економічна суть основних засобів. Оборотні засоби та їх економічна сутність. Вартісна оцінка основних засобів. Видова класифікація і структура основних фондів. Укрупнена класифікація основних фондів.

Спрацювання, амортизація і відтворення основних засобів.

Ефективність відтворення та використання основних фондів. Показники ефективності.

Оборотні кошти підприємства. Поняття оборотних фондів та оборотних коштів підприємства. Класифікація оборотних коштів підприємства. Склад оборотних коштів та структура. Оборотні фонди та їх економічна сутність. Склад і структура оборотних фондів.

Нормування оборотних коштів. Поняття й мета нормування оборотних коштів.

Показники використання оборотних коштів підприємства. Ефективність використання оборотних коштів. Коефіцієнт оборотності. Коефіцієнт завантаження. Тривалість одного обороту. Економічне значення оборотності. Основні напрями підвищення ефективності використання оборотних коштів. Джерела та способи економії матеріальних ресурсів на підприємствах.

Нематеріальні ресурси. Поняття та види.

Нематеріальні активи. Поняття та охорона права власності. Реалізація права власності на нематеріальні ресурси. Ліцензійна угода. Ліцензія..

Тема 4. Інвестиційна діяльність підприємства

Сутність інвестицій та їх класифікація. Поняття, склад і структура інвестицій. Характеристика інвестицій. Функціонально-елементний склад інвестицій підприємства. Різновиди і структура капітальних вкладень.

Визначення необхідного обсягу та джерел фінансування виробничих інвестицій. Обчислення необхідного обсягу виробничих інвестицій. Визначення конкретних джерел фінансування виробничих інвестицій.

Формування і регулювання фінансових інвестицій. Загальна характеристика цінних паперів.

Залучення іноземних інвестицій. Необхідність залучення, види, форми й структура іноземних інвестицій. Державне регулювання та ефективність залучення іноземних інвестицій.

Тема 5. Інноваційна діяльність підприємства

Загальна характеристика інноваційних процесів. Інноваційні процеси. Новини. Нововведення. Види інноваційних процесів. Поняття, основні джерела, класифікація і взаємозв'язок інноваційних процесів. Вплив техніко-організаційних нововведень на виробництво.

Науково-технічний прогрес, його загальні та пріоритетні напрями. Сутнісно-змістова характеристика НТП і НТР. Фундаментальні дослідження. Наукові відкриття. Винаходи. Прикладні наукові й дослідно-конструкторські розробки. Загальні та пріоритетні напрями НТП.

Тема 6. Система планування на підприємстві

Планування: суть, основні принципи. Методи планування: нормативний, балансовий, економіко-математичний, графоаналітичний. Види планів, їхня структура і порядок розробки.

Суть та основні етапи стратегічного планування. Основні розділи стратегічного плану. Різновиди стратегій.

Тактичне планування. Структура та етапи розробки тактичного плану. Система показників.

Оперативно-виробниче планування: міжцехове і внутрішньоцехове планування, календарне планування, диспетчерування виробництва.

Бізнес-планування: сутність, призначення, структура бізнес-плану.

Тема 7. Продукція: сутність, різновиди і конкурентоспроможність

Загальна характеристика продукції (послуг). Поняття та класифікація продукції. Вимірники обсягу продукції.

Маркетингова діяльність і формування програми випуску продукції. Складання виробничої програми підприємства. Ресурсне обґрунтування виробничої програми.

Матеріально-технічне забезпечення виробництва. Форми і системи матеріально-технічного забезпечення. Обчислення потреби в матеріалах. Запаси матеріалів та регулювання запасів.

Якість і конкурентоспроможність продукції. Суть, показники та методи

оцінювання якості продукції. Конкурентоспроможність продукції. Ефективність і способи підвищення якості і конкурентоспроможності продукції. Стандартизація та сертифікація продукції.

Тема 8. Витрати підприємства

Загальна характеристика витрат на виробництво продукції. Витрати та собівартість продукції. Класифікація витрат. Управління витратами на підприємстві. Система управління витратами.

Сукупні витрати та собівартість продукції. Кошторис виробництва. Собівартість різних видів продукції. Собівартість окремих видів продукції. Сутність і методи калькулювання.

Ціни на продукцію, сутнісна характеристика. види. методи встановлення та регулювання. Загальна характеристика ціни; види цін. Загальні та специфічні чинники ціноутворення. Методи ціноутворення на продукцію.

Тема 9. Результативність діяльності підприємства

Зміст і форми фінансової діяльності підприємства. Характеристика фінансової діяльності. Планування фінансової діяльності. Фінансовий план підприємства.

Формування і використання прибутку. Сутність і показники прибутку. Загальний, чистий, валовий, операційний, маржинальний прибуток. Джерела прибутку та його обчислення. Напрямки використання прибутку.

Оцінка фінансово-економічного стану підприємства. Сутність та інформаційна база оцінки. Оцінка прибутковості та активності. Оцінка фінансової стійкості та платоспроможності.

Сутнісна характеристика та вимірювання ефективності виробництва. Економічна суть і загальна методологія визначення.

Чинники зростання ефективності виробництва. Класифікація та загальна характеристика. Напрямки дії та використання окремих чинників.

Тема 10. Антикризова діяльність підприємства

Кризові явища, що спричиненні зниженням купівельної спроможності населення і падінням виробництва. Необхідність, суть та мета реструктуризації підприємства.

Зовнішні та внутрішні причини реструктуризації. Реструктуризаційні зміни на підприємстві.

Види та етапи процесу реструктуризації. Бізнес-план і спроби реструктуризації підприємства. Види санації підприємства, фінансування і техніко-економічне обґрунтування санаційних заходів.

2.5.2 ПЕРЕЛІК ТЕСТОВИХ ПИТАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ

«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

1. Підприємство – це ...
2. Основним законодавчим документом, що регулює діяльність підприємств в Україні є:

3. Підприємство вважається створеним і набуває прав юридичної особи з моменту:

4. Правовий акт, що регулює нарівні з нормами чинного законодавства правову основу діяльності підприємства з приводу його індивідуальної діяльності та взаємовідносин з іншими суб'єктами господарювання це:

5. Колективний договір – це угода між:

6. Колективний договір укладається:

7. Всіх економічних систем стосується наступна фундаментальна проблема:

8. На діяльність підприємства опосередковано впливає:

9. Споживачі, конкуренти, державні органи, фінансово-кредитні установи, постачальники утворюють:

10. Ринок – це:

11. До товарного ринку відноситься:

12. Ринок продавця характеризується:

13. Який ринок займається торгівлею цінних паперів:

14. Інфраструктура ринку – це:

15. Трудові ресурси – це

16. Персонал підприємства – це:

17. Весь персонал підприємства поділяється на такі категорії:

18. Професія характеризує:

19. Кваліфікація – це:

20. Рівень кваліфікації робітників характеризується за:

21. Продуктивність праці – це:

22. Рівень продуктивності праці можна охарактеризувати такими показниками:

23. Норми виробітку це:

24. Продуктивність праці вимірюється показниками:

25. Середньоспискова чисельність працівників за місяць обчислюється:

26. Плинність кадрів – це:

27. Виберіть найбільш повне і точне визначення терміну «оплати праці»:

28. Номінальна заробітна плата – це:

46. Залишкова вартість основних фондів може бути визначена 29. Реальну заробітну плату можна визначити так:

30. Основна заробітна плата працівника – це:

31. Тарифна система містить такі елементи:

32. Тарифно - кваліфікаційний довідник – це:

33. Погодинна форма оплати праці передбачає використання таких систем:

34. Погодинна форма передбачає оплату праці в залежності від:

35. Відрядна форма оплати праці використовується за умов:

36. Якщо при нарахуванні заробітної плати використовується розцінок за весь обсяг виконаних робіт і встановлюється строк їх виконання, то така система називається:

37. Доцільність використання непрямої відрядної системи оплати праці

виникає за умов:

38. Основними фондами називаються:
39. До основних фондів не відносяться:
40. Основні фонди при зарахуванні на баланс підприємства в результаті їх придбання (будівництва) оцінюються:
41. Показник фондоддачі характеризує:
42. Які з перелічених фондів підприємства можна віднести до невикробничих:
43. До активної частини основних фондів належать:
44. Облік основних фондів здійснюється у таких формах:
45. Якщо вартість основних фондів відображає витрати їх відтворення в сучасних умовах, то вона називається:
як різниця між:
47. Фізичне зношування основних фондів можна визначити як:
48. Під моральним зношуванням основних фондів слід розуміти:
49. Процес амортизації основних фондів можна охарактеризувати як:
50. Норма амортизації основних фондів – це:
51. Коефіцієнт фондоозброєності визначається як відношення:
52. Фондомісткість розраховується як відношення:
53. Складова частина потенціалу підприємства, здатна приносити економічну користь протягом відносно тривалого періоду, для якої характерні відсутність матеріальної уречевленої основи та невизначеність розмірів майбутнього прибутку від її використання – це:
54. Яке з наведених нижче визначень розкриває зміст нематеріальних активів?
55. Вид нематеріальних активів, що засвідчує авторство на винахід та виключне право на використання його протягом певного строку, називається:
56. Капітальні вкладення – це:
57. Інновація – це:
58. Інноваційна діяльність – це:
59. Виробнича потужність підприємства – це:
60. Виробнича програма підприємства – це:
61. Натуральними показниками виробничої програми є:
62. Номенклатура – це:
63. Асортимент – це:
64. Оборотні кошти підприємства – це:
65. З перелічених елементів виберіть ті, котрі належать до оборотних фондів підприємства:
66. Норма втрат матеріальних ресурсів визначається як:
67. До фондів обігу підприємства належать:
68. Під плануванням діяльності підприємства розуміють:
69. Загальною науковою основою планування є:
70. Стратегія – це:
71. Бізнес-план підприємства – це:
72. Якість продукції як економічна категорія характеризує:

73. Конкурентоспроможність продукції – це характеристика товару, яка відображає:
74. Стандартизація продукції – це:
75. Сертифікат – це документ, який:
76. Ціна товару – це:
77. Ціни, за якими здійснюється продаж товару населенню називаються:
78. Ціни, які встановлюються за домовленістю між продавцем і покупцем товару називаються:
79. Ціни, які використовують для визначення вартості нового будівництва, переоснащення і розширення підприємства, називаються:
80. Товарна продукція - це:
81. Точка беззбитковості відображає:
82. Собівартість продукції це:
83. Основні елементи витрат на виробництво:
84. Калькулювання це:
85. Рівень витрат на одну гривню продукції визначається відношенням:
86. Валовий прибуток підприємства – це:
87. Чистий прибуток підприємства – це:
88. Рентабельність підприємства – це:
89. Банкрутство – це:
90. Ризик у виробничо-господарській діяльності – це:

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Оцінка результатів вступного випробування здійснюється за наступною шкалою:

Шкала оцінювання		
За національною шкалою	Кількість набраних балів	За шкалою ЄКТС
відмінно	90–100	A
добре	82-89	B
	75-81	C
задовільно	67-74	D
	60-66	E
незадовільно	36-59	FX
	1-35	F

Оцінка за відповідь на кожне тестове завдання екзаменаційного білету вступного випробування може набувати одного з двох значень:

- максимального значення кількості балів (2 бали) – за вірної відповіді,
- мінімального значення (0 балів) – за невірної відповіді.

Таким чином, за підсумками вступного випробування абітурієнт може набрати від 0 до 100 балів включно. Якщо вступник набрав менше 60 балів, то результат вступного випробування незадовільний.

Підсумкова оцінка за вступне випробування враховується для рейтингування вступників і здійсненні конкурсного відбору осіб при прийомі на навчання.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Дисципліна «Економічна теорія (мікроекономіка, макроекономіка)»

1. Білецька Л. В. Економічна теорія: політекономія, мікроекономіка, макроекономіка : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 684 с.
2. Базилінська О.Я. Макроекономіка : навч. посіб. / О.Я. Базилінська. Центр навчальної літератури, 2005. 442 с.
3. Батура О.В., Івашина О.Ф., Новікова Л.Ф. Макроекономіка: навч посібник.- К.ЦУЛ. 2007. 263с
4. Будаговська С., Кілієвич О., Луніна І. Мікроекономіка і макроекономіка : підр. для студентів екон. спец. закл. освіти. К. : Видавництво Соломії Павличко „Основи”, 2001. 517 с.
5. Гронтковська Г. Е., Косік А.Ф. Макроекономіка. Практикум. К. : Центр учбової літератури, 2011. 400 с.
6. Андреюк Н. В. Мікроекономіка. Основи теорії та практикум: Навч. метод. посіб./ Н. В. Андреюк, Л. В. Кузнецова, Н. М. Салатюк. К.: НУХТ, 2010. 408 с.
7. Базилінська О. Мікроекономіка : Навчальний посібник/ Олена Базилінська, Оксана Мініна; За ред. Олени Базилінської; М-во освіти і науки України. - 2-ге вид., перероб. і доп.. К.: Центр навчальної літератури, 2010. 349 с.
8. Веріан Х.Р. Мікроекономіка. Проміжний рівень. Сучасний підхід: Підручник для вузів. Пер. з англ. / Под ред. Н.Л. Фролової. М.: ЮНИТИ, 2010.
9. Вечканов Г.С. Вечканова Г.Р. Мікроекономіка. Посібник для підготовки до іспиту. СПб: Питер, 2011.
- 10.5.Вініченко І. І. Мікроекономіка : Навч. посібник для студ. вузів/ І. І. Вініченко, Н. В. Дацій, С. О. Корецька; М-во освіти і науки України, ГУ "ЗІДМУ-К.: Центр навчальної літератури, 2012. 265 с.
- 11.6.Гронтковська Г. Е. Мікроекономіка: Практикум: Навч. пос./Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік. 33тє вид.стереотип. К.: Центр учбової літератури, 2010. 418 с., Розділ 4–6.
- 12..Економічна теорія. Мікроекономіка: Підручник./За ред.В. Тарасевича. К.:Знання, 2012. 134 с. Розділ 1.

Дисципліна «Інформаційні системи і технології»

1. Завадський І.О. Основи баз даних: Навч. посіб. К.: Видавець І.О. Завадський, 2014. 192 с.
2. Ситник Н. В. Проектування баз та сховищ даних: Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2004. 348 с.
3. Фінансово-економічні експертні системи: Навч. посіб. / Н.І. Костіна (ред.). К.: Вид.дім «Скарби», 2004. 208с.

4. Вступ до експертних систем: Навч. посіб. / Національний технічний ун-т «Харківський політехнічний ін-т». Х.: НТУ «ХПІ» 2006. 232 с.
5. Основи експертних систем: Навч. посіб. / О.В. Криворучко, С.В. Цюцюра; Київський національний торговельно-економічний ун-т. К.: КНТЕУ 2006. 141 с.
6. Соколовська З.М. Експертні системи в економічних дослідженнях / З.Мю. Соколовська. О.: Астропринт 2005. 240 с.
7. Тоценко В.Г. Експертні системи діагностики і підтримки рішень / В.Г. Тоценко; НАН України Інститут проблем реєстрації інформації. К.: Наукова думка 2004. 126 с.
8. Дейт К. Дж. Введение в системы баз данных: Пер. с англ. 6-е изд. К.: Диалектика, 1998. 784 с.
9. Базы данных: модели, разработка, реализация./ Т. С. Карпова. СПб.: Питер, 2001. 304 с.

Дисципліна «Економіка підприємства»

1. Блонська В. І. Економіка підприємства: теорія і практикум: навчальний посібник / Т. Г. Васильців, С. С. Гринкевич та ін. Львів : Магнолія 2006, 2015. 688 с.
2. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. К. : Кондор, 2016. 378 с.
3. Горлачук В.В. Економіка підприємства: навч. посібник / В.В. Горлачук, І.Г. Яненко. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 344 с. 20
4. Грибик І.І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика: навч. посібник / І.І. Грибик. К.: Ліра-К, 2014. 428 с.
5. Гримак А.В. Економіка підприємства: навч. посібник для вищої школи / Гримак А.В., Михаліцька Н.Я., Цвайг Х.І., Лалакулич М.Ю. Львів: Новий Світ 2000, 2012. 439 с.
6. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. С. Ф.Покропівного. К. : КНЕУ, 2014. 396 с
7. Економіка підприємства: навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів / Герасимчук З.В., Науменко С.В., Ткачик В.І., Вахович І.М., Ковальська Л.Л., Кривов'язюк І.В., Камінська І.М., Хвищун Н.В. Луцьк: РВВ ЛНТУ, 2010.630 с.
8. Економіка підприємства: теорія і практикум: навч. посібник / Дорошенко Г.О., Семенець А.О., Пасенко Н.С. та ін. – К.: Ліра-К, 2013. – 328 с.
9. Економіка підприємства: підручник для вищої школи / За заг. ред. Л.Г. Мельника. – Суми: Університетська книга, 2012. 864 с.
10. Захарчин Г.М. Основи підприємництва : навч. посібник / Г.М. Зазарчин. – 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Ліра-К, 2013. 407 с.
11. Збарський В.К. Економіка підприємства / В.К. Збарський. К.: КиМУ, 2015. 316 с.

12. Іванова В. В. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. Суми: Університетська книга, 2017. 443 с.
13. Кривицька О.Р. Економіка підприємства: навч. посібник / О.Р. Кривицька. – Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2013. 296 с.
14. Кузьмин В.М. Економіка підприємства: навч. посібник / В.М. Кузьмин. – 2-е вид, перероб. та доп. Івано-Франківськ: ІФНТУНГ, 2016. 195 с
15. Петрович Й.М. Економіка і фінанси підприємства: навч. посібник / Й.М. Петрович, Л.М. Прокопишин-Рашкевич. Львів: Магнолія 2006, 2014. 408с.